

Maarten van Wijk • PP

1 uur

PROFIEL

‘Nieuwe stelsel is kans om rijkdom te delen’

De dekkingsgraad van Provisum, het pensioenfonds van C&A en andere Brenninkmeijer-bedrijven, staat op eenzame hoogte. ‘Theoretisch gezien kan bij invaren het pensioen 40% omhoog.’

Bewaren

Provisum-voorzitter Gert Jan Pieters (l) en directeur Joost van Engers Foto Peter Strelitski

Toen pensioenfonds Provisum de prijs won voor 'Pensioenfonds van het jaar 2020', met bijbehorende publiciteit, vond voorzitter Gert Jan Pieters dat 'niet echt geweldig'. 'Als je lang voor de Brenninkmeijers gewerkt hebt, krijg je daar toch wat van mee. De familie heeft niet veel op met de pers.'

Provisum – de naam verwijst naar 'vooruitzien' – is het fonds dat sinds 1943 de pensioenen verzorgt voor het personeel van de bedrijven van de familie Brenninkmeijer. Voor 90% betreft het medewerkers van C&A. Maar ook vastgoedbedrijf Redevco en vermogensbeheerder Anthos zijn aangesloten, evenals de liefdadigheidsinstelling van de familie en het Nederlandse kantoor van de familieholding.

De Brenninkmeijers, met €22 mrd vermogen volgens schatting van tijdschrift Quote, zijn traditioneel mediaschuw. Het fonds wil echter transparant zijn voor de deelnemers, zegt Pieters. 'We streven naar bovenmatig presteren, qua financiën en dienstverlening. De buitenwereld hoeft dat niet per se te weten. Maar naar de deelnemers wil je openheid betrachten, we zijn er immers voor hen.'

Dat het fonds genomineerd werd voor een prijs was een verrassing, zegt Pieters. 'We weten nog steeds niet wie ons heeft voorgedragen.' Het middelgrote pensioenfonds, met tienduizend deelnemers en ruim €1,5 mrd vermogen, versloeg bij de publieksstemming daarop de grotere fondsen ABN Amro en Bouw.

3% indexatie

'Provisum is al jaren een van de meest solide pensioenfondsen die ons land rijk is', aldus het juryrapport. 'Het scoort goed op vele aspecten: risicomanagement, kosten, dekkingsgraad en vooral deelnemerstevredenheid (8,6!).'

De dekkingsgraad van het fonds valt inderdaad direct op. De actuele dekking was eind april liefst 143%. Op het dieptepunt van de coronacrisis, maart 2020, was dat altijd nog 117%. Er is geen indexatieachterstand. De ondernemingen krijgen nu en dan premiekorting: in 2019 bijna €4 mln, op een totale gedempte kostendekkende premie van €9 mln. Premiekorting in 2020 en 2021 zat er niet in, maar voor 2022 is er goede hoop, aldus Pieters.

De basis voor de huidige rijkdom is een goede financiering geweest, zegt de fondsvoorzitter. 'Niet met grote bijstortingen. Maar de premie is stevig, op dit moment zo'n 33% van de grondslag. Bovendien heeft de werkgever tot en met 2000 jaarlijks betaald voor onvoorwaardelijke indexatie tot maximaal 3%.' Dat was een grote pot, waar het fonds op overhield in de vele jaren dat de inflatie die 3% niet bereikte.

Vliegwielen

In de waardering van de indexatieverplichtingen rekent het fonds sinds 2019 met een verwachte inflatie van 1,9%, in plaats van 3%. Dat leverde een financiële vrijval op die de dekkingsgraad per saldo ruim 5% deed stijgen.

Toch is in de dekkingsgraad nog steeds een flinke voorziening verwerkt voor onvoorwaardelijke indexatie voor ruim 4500 deelnemers die in de oudere regelingen zitten. De buffer van nu ruim 40% is dus beschikbaar voor de voorwaardelijke indexatie voor alle andere deelnemers. 'De dekkingsgraad is dus nog beter dan hij lijkt', zegt Pieters.

De jaren van een zeer goede regeling en financiering hebben een basis voor later gelegd, meent Pieters. 'Zolang je boven 100% zit en je maakt winst, ontstaat een positief vliegwiel. De buffer gaat renderen en je profiteert van rente op rente.'

Anthos

Een dergelijk effect is ook bij de uitkeringen te merken. 'We zijn een grijs fonds. Afgelopen jaar keerden we €42 mln aan pensioen uit. Op dat moment valt 30-40% daarvan vrij, namelijk de buffer. Daarmee win je jaarlijks weer 1,5%-punt dekkingsgraad.'

'Geniale beleggingen' waren niet de sleutel voor het succes, zegt Pieters. 'Al zijn we tevreden over de vermogensbeheerder.' Directeur Joost van Engers licht toe: 'We hebben een all-weatherportefeuille met een gemiddelde renteafdekking van nu 60%, zonder renteswaps.' Het fonds belegt in aandelen en vastgoed, plus enkele categorieën obligaties: matching, return, investment grade en high yield. 'We kunnen diverse economische scenario's goed aan.'

De beleggingen zijn ondergebracht bij Anthos Fund & Asset Management (Afam). Deze vermogensbeheerder heeft naast het pensioenfonds Anthos Private Wealth Management als klant, de privé-vermogensbeheerder voor de familie. Afam bestaat sinds 1929, al is de naam af en toe gewijzigd. Voor 2005 was het Brenca: Brenninkmeijer C&A.

Hedgefondsen

'Toen ik acht jaar geleden binnenkwam, waren fonds en vermogensbeheerder sterk met elkaar verbonden', zegt Pieters. 'Je belegde bij Afam, punt. Maar er kwam wat druk van buitenaf, DNB gaf handreikingen over uitbestedingsbeleid. Toen hebben we fonds en Afam nadrukkelijk op arm's length gezet.' Met het huidige uitbestedingsbeleid, contract, service level agreement en regelmatige evaluaties behandelt het fonds Afam nu als een 'onafhankelijke derde partij', stelt de voorzitter.

In dezelfde periode zijn ook de kosten teruggebracht. In 2015 bedroegen die nog 0,9%, in 2020 was het 0,51%. Besparingen kwamen onder meer uit een overgang naar passief beleggen voor de helft van de aandelenportefeuille (2017) en de verkoop van de hedgefondsen (2019).

Waarom was het ooit zo prijzig? Van Engers: 'De discussie in de markt over kosten is veel intenser geworden, destijds speelde dat minder.' Pieters: 'Bij Afam en in het fondsbestuur zaten destijds veel techneuten. Die vonden hedgefondsen hartstikke interessant. Het was een nieuwe categorie. Die deed het in het begin erg goed, later werd het minder. En het was duur. Dus zijn we gestopt.'

Het pensioenfonds wil de komende twee jaar de uitgaven aan vermogensbeheer nog zes basispunten verlagen door 'kritisch op de kosten te letten', aldus Pieters. Er is geen verdere draai naar passief beleggen gepland. 'We hebben een paar jaar geleden na veel studie gezegd: "Laten we de helft passief doen en kijken hoe het loopt".' Sindsdien deed de actieve portefeuille het beter. Vorig jaar was het verschil groot: de passieve portefeuille rendeerdde 7,7%, de actieve 13,9%.' De actieve beleggers boekten succes door meer dan in de benchmark te beleggen in onder meer groeiaandelen, technologie en de energietransitie.

Apf

Afam functioneert als fiduciair beheerder voor het pensioenfonds. Het bedrijf selecteert beleggingsfondsen en managers voor alle categorieën, met uitzondering van de matchingportefeuille, die intern wordt beheerd. De vermogensbeheerder loopt al enige tijd met ideeën rond om meer klanten aan te trekken, waaronder mogelijk pensioenfondsen. Provisum is daar voorstander van, zegt Pieters. 'Dat levert meer schaal op en naar verwachting betere kwaliteit.'

Zou Provisum overwegen te vertrekken bij Afam? 'We hebben een exitbeleid, we zouden weg kunnen', geeft Pieters aan. Verkent het fonds ook de markt? Nee, zegt Van Engers. 'We evalueren onze uitvoerders uitgebreid. We lezen de bladen en houden de benchmarks bij. Maar we gaan geen marktverkenning doen.'

Het pensioenfonds telt tienduizend deelnemers en €1,6 mrd vermogen. Er zijn fondsen met een dergelijke omvang die al eerder naar een apf zijn gegaan. 'We evalueren de toekomst elke drie jaar. Maar er zijn geen indicaties dat we zo niet verder kunnen', reageert Van Engers. 'Er zijn geen zwakheden en bedreigingen. Deelnemers en sponsor zijn tevreden.'

Stabiele beheerkosten

Moeite met het vinden van bestuursleden binnen het bedrijf is vaak aanleiding tot een liquidatie van een fonds, observeert Van Engers. En dat speelt niet bij Provisum. 'Er zijn veel financieel onderlegde mensen bij Cofra, Anthos en Redevco.' De voornaamste uitdaging is het vinden van bestuursleden uit de C&A-hoek, die immers 90% van de deelnemers uitmaakt.

Het fonds houdt vast aan een paritair bestuursmodel, met 'eigen' mensen. Fondsdirecteur Van Engers (61) werkte 27 jaar voor Brenninkmeijer-bedrijven, voorzitter Pieters (69) 28 jaar.

Van Engers stond van 2004 tot 2018 aan de leiding bij Anthos Bank, de eigen bank van de familie, die in 2018 de vergunning inleverde. Pieters werkte achtereenvolgens voor C&A, was directeur bij Intercena (een voorloper van Anthos) en was cfo van familieholding Cofra. Pieters is inmiddels gepensioneerd. 'Ik vind fondsbestuur ontzettend leuk werk. Ik heb zelf het duurzaam-beleggenverslag geschreven.'

Het fonds heeft een bestuursbureau van zeven personen waarmee het zelf de administratie voert. Het gebruikt hierbij software van AxyWare. Zelf doen bevalt goed, zegt Van Engers. De pensioenbeheerkosten zijn 'sinds jaar en dag' stabiel op €2 mln – 'ondanks inflatie en verzwaarde regelgeving'. Per actieve en gepensioneerde deelnemer was het €309 in 2019: de werkgever betaalt dit.

Vijf regelingen

Als een van de eerste opf'ers heeft Provisum in 2019 de 'uniforme pensioenaangifte' doorgevoerd. Van Engers: 'Voorheen deden we het met spreadsheets. Nu gaan start- en stopbrieven er automatisch uit. C&A heeft duizenden personeelwisselingen per jaar, dus dat was een forse besparing. Hierdoor hadden we een medewerker minder nodig op het bestuursbureau.'

Daartegenover staan de toenemende kosten voor governance, met name de drie sleutelfuncties. Het fonds ziet die als een verbetering, zegt Van Engers. Provisum heeft er uit eigen beweging een vierde bij gedaan: de compliancefunctie, die in de gaten houdt of het fonds zich bij elke stap aan alle regels en interne gedragslijnen houdt. Net als bij de andere sleutelfuncties is er een houder aangewezen (een bestuurslid) en een vervuller (een extern bureau). Pieters: 'Compliance is zo beter verankerd. Als we toch bezig waren met de andere sleutelfuncties, waarom dan niet deze?'

De stap naar het nieuwe stelsel zal veel werk opleveren. 'We kunnen het managen, onze mensen zien het als een leuke uitdaging', zegt Pieters. 'Dit is een kans voor vereenvoudiging', zegt Van Engers. 'We hebben nu vijf regelingen en kunnen naar één. Daarna is de overgang naar het nieuwe stelsel simpeler.'

PENSIOENFONDS PROVISUM

BEHEERD VERMOGEN

€1,66 MRD*

DEELNEMERS

10.203

ACTIEVEN

0417

2411

GEPENSIONEERDEN

2853

SLAPERS

4933

PENSIOENBEHEERKOSTEN

(PER ACTIEVE EN GEPENSIONEERDE
DEELNEMER)

€309

VERMOGENSBEHEER- EN
TRANSACTIONKOSTEN (% VAN HET
VERMOGEN)

0,51%

ACTUELE DEKKINGSGRAAD (PER EIND
APRIL 2021)

1100

142,9%

** Cijfers per eind 2020, tenzij anders vermeld*

Overschot

Er is inmiddels een technische werkgroep opgezet, met vertegenwoordigers van fondsbestuur, werkgevers, verantwoordingsorgaan en ondernemingsraad. Die werkgroep heeft één keer vergaderd. Het verdere inhoudelijk gesprek is tot na de zomer verdaagd, zegt Van Engers, gezien het uitstel van de wetgeving. Op de achtergrond werkt het fonds wel door. Na de zomer zal AxyWare de effecten van beide contracten kunnen doorrekenen, verwacht Van Engers. ‘Dan gaat het leven.’

Invaren zou de eerste kans zijn voor rijke fondsen als Provisum om hun rijkdom te delen, zegt Pieters. ‘We kunnen fors meer pensioen uitkeren, in theorie tot 40%. Voor het eerst! In het huidige stelsel zou dat fiscaal bovenmatig zijn.’ In de praktijk zal het vermoedelijk iets anders lopen. Van Engers illustreert: ‘Een deel van de buffer zal wellicht in een solidariteitsreserve gaan. Mogelijk is er nog geld nodig voor compensatie voor de nieuwe premiesystematiek. De dekkingsgraad op moment van invaren kan anders zijn. Tot slot is een vraag hoe wordt omgegaan met het verschil tussen de deelnemers met onvoorwaardelijke en voorwaardelijke indexatie.’

Al deze keuzes liggen nog open. Pieters: ‘Je zal forse discussies moeten hebben over de verdeling. Maar anders dan bij andere fondsen. Het zal een stuk makkelijker zijn met een overschot.’

Dit artikel is afkomstig uit Pensioen Pro Magazine #36 dat 1 juli verschijnt.

Meest gelezen

'Renteafdekking houdt
spilfunctie in nieuwe
pensioenstelsel'

PwC koopt hr-adviesbureau
Focus Orange

SBZ: 'nieuwe contract kan,
als opdrachtgever het per se
wil'
